

Kocsmai filozófiák

Imre Mátyás saját fülű gyűjtéseiből

- Dolgozni mégy?
- Ma nem. Meghalt Lino Ventura, ez nem olyan nap, mint a többi...
- Mit iszol?
- A szokásost...
Lehet, hogy amikor a dino-szaurusok megtojták tojásaikat, kotkodácsoltak is. Ki tudja?
...Általában egy női test sokkal szebb a moziban, mint otthon...
...Tudom, hogy evés közben jön meg az étvágy, de szerintem akkor is, ha nem eszünk...
...A seregben fogkefével söpörtették velünk az udvart. Akkor kezdtek el romlani a fogaim...
...Annak idején még a rádiók stúdiói is fekete-fehérek voltak. Láttam erről készült régi filmeket...
...Ha tudnátok, milyen kegyetlen is a corrida. Egyszer amikor Pamplonában jártam, engem is pofán vágta a nézőtérén...
...Hallottam a rádióban, hogy egy navigátor leesett a hajóról. Képzelték el, ha kőműves, és az állványról esik le...
...Soha nem tudjuk egyből, hogy mit is mondtunk. Csak másnap, amikor kijózanodunk, fut át a fejünkön: „Na nézd csak! Tegnap mondtam egy hülyeséget!”...
...A beton előnye, hogy nem kell mindennap nyírni. A fű is szép, de egy kicsit zajos...
- Majd akkor lottózom, ha nem csálnak velem...
- És azt honnan fogod megtudni?
- Majd amikor nyerek...
...Nézd meg a kígyót! Miután lenyeli a békát, melyet előtte hipnotizált, ő is elalszik. Ezek szerint a hipnotizált húsnak ugyanolyan hatása van, mint az embereknél az altatónak...
...Azelőtt száz gyufaszálat tettek egy dobozba, aztán fokozatosan csökkenteni kezdték: 99, 98, 97... Egy nap majd úgy vásárolsz meg egy doboz gyufát, amelyben csak egy szál lesz, hogy észre se veszed...
...Mindennap megfőjtek egy keresztretjvényt, ez az agy sportja. Feláll a fejed, és futni kezd...
...A huligánok azért balhéznak az utcán, mert nincs mun-

kájuk. Egyébként nyugodtan dolgoznának, mondjuk egy hentesüzletben...
...Azoknak, akik szeretnek a víz alá menni, de nem szeretik a vizet, a legjobb megoldás egy tengeraltató...
...Ha tényleg létezik olyan, hogy telepátia, akkor minek találta fel Bell a telefont?
...A Napon soha sincs éjszaka...
...A kanyarokat csak azok használhatják, akik éppen kanyarodni akarnak...
...Veszek egy üzenetrögzítőt. Úgysem telefonál nekem soha senki, legalább nem kell feleslegesen ülnöm a készülék mellett...
...Ha kabinból telefonálok, sohasem mondom elsőnek, hogy „halló”. Azt hiszem, ez normális: én tettem a készülékbe az aprót, a másik is tehet egy kis erőfeszítést...
...Nem létezik olyan ideológia, mely megérdemelné, hogy tökéletesen megértsük...
...Harmincéves vagyok, és az iszom, amit akarok! Egyébként

sem szándékozom kétszáz évig élni...
...Még a halálom napján sem hinnék Isten létezésében. Másnapig mindenképpen várnék, hogy biztos legyek a dolgomban...
...A kapitányoknak utoljára kell elhagyniuk a hajót, hogy szerződésük végéig megkapják a fizetésüket...
...Amikor halat eszel, mindig jusson eszedbe, hogy a halak legyeket esznek...
...A média most nagyon érdeklődik Új-Zéland után, mint minden után, ami új. Majd nézd meg, ha már régi ügy lesz...
A kutya ugat, a karaván meg átmegy rajta, hogy megnyugodjon...
...Anyánknak mindent elmondhatunk, azért vannak, hogy meghallgassanak minket. Kivéve persze, a süket anyákat...
...Soha nem láttam még öreg törpét. Lehet, hogy az évek múlásával megnőnek?...
...Először azt hittem, három lába van a pasinak. Aztán jobban megnéztem, és kiderült: egy hadirokkant áll a háta mögött...

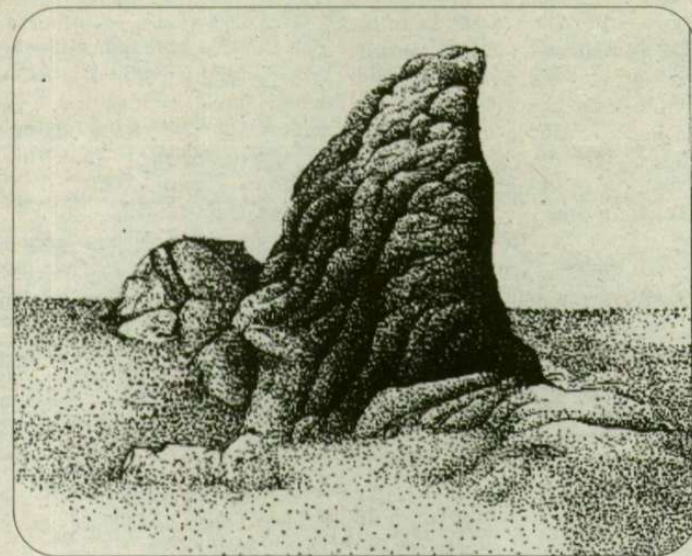
Az abszurd diszkrét bája

Érdekes könyv látott napvilágot a Szukits Kiadó gondozásában. Christian Morgenstern: Bitódalok című kötetének különös csemege ugyanis az abszurd költészet kedvelői számára. A német költő verseit fordították már ugyan neves magyar szerzők, ám gyűjteményes kötetek ez idáig nem jelent meg magyar nyelven. Morgenstern és a költői világát meghatározó abszurd világszemlélet kevésbé ismert a magyar közönség előtt. Győrei Zsoltot, a kötet fordítóját ezért arra kértem, mutassa be a költőt és korát.
- A múlt század fordulóján élt Christian Morgenstern, amikor a líra nagyon sok irányba nyújtózott. Ekkorra a polgári költészet annyira belefáradt saját sablonjaiba, hogy elkerülhetetlenné vált a költői szemlélet megújítása. Barátaival rendszeresen összejöttek törzskocsmájukban, ahol a pincérmóknek és a vendégeknek morbid neveteket adtak. Volt egy akasztófakötélük is, amelyet gyakran saját nyakukba akasztottak, s megtették az egyik kocsmárosleányt, hogy legyen bakóleány. Játéknak indult az egész, s Morgenstern jóvoltából költészet lett belőle.
- A kötet első oldalán a költő leírja a bitódalok keletkezésének körülményeit. E bevezető utolsó mondata így szól: „A bitóról másnak látszik a világ, s más dolgok mása lesz más.” Elmozdulunk a realitások talajáról (ebben az esetben szó szerint, hiszen a bitón lógó költő mutatja be a körülötte sorakozó tárgyakat), s egy groteszk világ közepén állunk.
- Az abszurd szituáció abból adódik, hogy amikor valaki egy akasztófán lóg, valaminek a végén jár, s ugyanakkor valami el is kezdődik, sőt azt is mondhatnánk, hogy egy lépéssel közelebb került az éghez. A tárgyak innen nézve funkciótlannak, groteszk hatást tesznek. Ezek a versek azt bizonyítják, hogy szemlélet kérdése, hogy mit veszünk észre a világból, s milyen jelentőséget tulajdonítunk neki. Egyik verse például így szól: „Kagylóban kis zug vagyok, / bent ritka féreg él, / aki nekem súgva gyón, / kis szívéről regél. Ah, ver e szív kókadon, - sebé sírja gennyit... / Legyintsz: ez csak móka vón? / Jaj ne tudj...
- A realitás talajától elszakadt költő magatartása emlékeztet egy kicsit az avantgárd néhány irányzatának kiindulópontjára.
- Morgenstern gyakran hozza kapcsolatba az izmusokkal, főként Apollinaire nevét emlegetik együtt az övével. Kétségtelen, hogy a valósághoz némi képpen szürrealista módon közelített. Társaival együtt azt a célt tűzte maga elé, amivel később az avantgárd irányzatai is indultak: eltörölni a polgári értékek hegemoniáját, valami frisset, eredetit alkotni. A világot makacs funkcionálisában élvezhetetlennek, unalmasnak találták a Bitó-Testvériség tagjai, s játéknak indult az egész versírás, akár az izmusok nagy része.
- Igen rövid életet élt Morgenstern. A Bitódalokon kívül milyen műveiről tudunk?
- Három kötet van még ezen kívül, de néhány bitódalt ismerünk még kéziratban azokon kívül, melyek e kötetben megjelentek, de ezeket a költő nem sorolta be egyik kiadás anyagába sem.

Szincok György

töredék radnóti

Nem dolgozom.
A versíró kedv megjő,
mint halállal a rendezgető kedv.
Hallgatok, kezem a zsebemben,
csak gondolom, hogy itt van.
S várok. Vár a kedv is.
Ülünk meredten, a tét most is a munka.
Ha elillan, ez a nap is kárbavész,
de ha csak marad, úgy sem dolgozom.
A munka, a kedv jó és elillan.
Marad a várakozás, tétova napok.
Marad a zsebredugott kéz.
Hallgatok. Hallgat a vers is
és elmarad.
Nem dolgozom,
a kedv munkál csak a némaságban.
Zsebből a zsebbe valamit átrakok.
Csak gondolom, hogy itt van, hogy itt vagyok.
Hang nélkül. A néma versnek tátogok.

Baka István

Szekér

Agyagos úton vánszorgó kerék
Kinlódva-lassan fordul el a Nap
Sárdarabok ragacsos napok éjek
Keringnek föl s hogy a szekér halad

Visszapotyognak így kapom fel én is
És ejtem vissza versem szavait
Szekér vagyok rozoga és nehézkes
Nyikorgok fájak már csak egy szelíd

Fészerre vágyom korhadozni békén
Nem is tudom mi kényszerít vakon
Sáros dűlőket járni körbe-körbe
Holdatlan éjen naptalan napon

Fáradt vagyok hiszen végül kifárad
A lelke-fosztott faragott fa és
A vasszőgek s a formába feszített
Abroncs clernyed sírva az egész

Fáradt vagyok régóta nem tudom már
Miféle ló híz ki ül a bakon
És nem tudom miféle terhet hordok
Holdatlan éjem? naptalan napom?

Solymosi Bálint: Ágak egy hamisciprusról

Mikor elindul az ember világot látni, miért is gondolna arra, hogy eközben őt is látja a világ. Az viszont csak a legkritikábil esetben adatik meg, hogy amilyennek ő látja a világot, a világ is olyanannak lássa őt látásában. És akkor itt van mindjárt ez: milyen a rálátás, mekkora a láthatóság?
Solymosi Bálint Ágak egy hamisciprusról című, a Seneca kiadónál könyvheti megjelenésű első prózafüzetének tizenkét elbeszélésében egészen közelről és olyan széles ívben rálátunk a látásra és az írásba belehangolt világra, hogy egyszerre minden körülvesz, azaz olyan centrummá válunk, amelyhez képest előre, vagy hátra haladni esztelen és lehetetlen próbálkozás. Az elbeszélések szereplőinek mozgása és haladása is csupán eszméi, csupán a grammatika és az összetett narráció készített bennünket azt hisni, hogy éppen elindultunk egy ősrégi történetben. Holott, ha

történeteket is vélnénk felfedezni, azok mind csak egy önmagán belül változó állapot kiértékelései.
Az Ágak egy hamisciprusról állapotkönyv, amelynek minden mondata egyazon állapot felé mutat. Erre az állapotra csak kényszerűségből kereshetnénk szavakat, ilyeneket, hogy „gyász”, „világvége”, „önerős létkudarc”. És ha valami, akkor az elérhetetlen élet megélése, mint utolsó esélytelenség, nem akar meggyőzni semmiről, mert már önmaga felől is meggyőzhetetlen. Hogy a szerző egy korábbi mondatát idézzem: „Minden út kómába vezet.”

Solymosi Bálint

Ágak egy hamisciprusról

amelyek egy örvénylő gondolatrítust követve már nem akarnak enyhülést, inkább formás és folytonos meghúzását az ideálisan elbeszélhetőnek.
Ha a saját feje után halad az ember, mert merre is menne okvetlen, akkor megeshetik vele, hogy nem marad más, csak a feje; de az mégis épkezláb. Bejut a sűrű és baromira setét erdőbe, ahonnan már nem látja az alagút végét. Csak az emlékeit látja, amit koponyája rejt magában, de minnek is látna bármit, nincs túl nagy meglepetés. Innen már fejben is leélhető a világ, elképzelhető minden lehetséges viszony, és tán még inkább, mint ami a külsőn jól-nagyon maszatol. Mikor majd bevégzem ezt itt, egy párbeszéd jut eszembe, ahol ketten, vagy egyedül beszélnek:
- Vakít a fény, nem látod?
- Hogy látnám, ha egyszer Vakít a fény, az áldott!

Podmaniczky Szilárd